

Nr 82.

Ankom till riksdagens kansli den 24 mars 1938 kl. 1 e. m.

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition an-
gående kompensation till Marstrands stad i anledning
av skeppsgossekårens indragning.*

(1:a avd.)

I proposition nr 148 har Kungl. Maj:t, under åberopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden, föreslagit riksdagen medgiva,

dels att fastigheten nr 1 i kvarteret Fredriksborg i Marstrand må utan ersättning överlämnas till Marstrands stad på villkor, att staden vidkännes samtliga med fånet förenade kostnader,

dels ock att till Marstrands stad må i enlighet med i berörda statsrådsprotokoll angivna grunder upplåtas dispositionsrätt till den s. k. yttre kasernen inom Karlstens fästning.

I en den 26 oktober 1936 dagtecknad skrift har Marstrands stad gjort underdånig framställning om att staden måtte beredas kompensation för den av statsmakterna beslutade indragningen av skeppsgossekåren och på anförda skäl hemställt, dels att Kungl. Maj:t måtte låta utföra anläggning av vattenledning i staden enligt visst upprättat förslag såsom statligt reservarbete, dels att staden utan vederlag måtte erhålla äganderätten till den kronan tillhöriga fastigheten kvarteret Fredriksborg nr 1 i Marstrand, dels ock att staden måtte erhålla dispositionsrätt till den till Karlstens fästning hörande s. k. yttre kasernen.

Sedan Kungl. Maj:t med anledning härav genom beslut den 13 maj 1937 uppdragit åt arméförvaltningens fortifikationsdepartement att med staden upptaga förhandlingar och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag rörande lämplig kompensation åt staden uti ifrågavarande hänseende, har *arméförvaltningens fortifikationsstyrelse* i skrivelse den 3 januari 1938 till Kungl. Maj:t avgivit förslag i ämnet, och har styrelsen därvid anført, bland annat, att de av Marstrands stad gjorda anspråken på ersättning för skeppsgossekårens indragning vore synnerligen måttfulla i förhållande till de förluster, staden och dess innebyggare komme att åsamkas genom indragningen. Fortifikationsstyrelsen ansåge också de av staden föreslagna särskilda kompensationsobjekten lämpliga. Något annat förslag beträffande ersättning till staden hade styrelsen icke att framlägga. Styrelsen hemställde därför — förutom

att den planerade vattenledningen måtte komma till utförande på statens bekostnad — att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att fastigheten nr 1 i kvarteret Fredriksborg i Marstrand finge utan ersättning med äganderätt överlätas till Marstrands stad, varvid med fånget förenade kostnader borde gäldas av staden, samt att upplåtelse av »yttre kasernen» finge ske på visst av styrelsen föreslaget sätt.

I ärendet har *marinförvaltningen* den 20 januari 1938 avgivit utlåtande och därvid anfört, att ämbetsverket beträffande stadens anhållan om äganderätten till fastigheten nr 1 i kvarteret Fredriksborg samt dispositionsrätten till »yttre kasernen» intet hade att erinra mot vad arméförvaltningens fortifikationsstyrelse i denna del av ärendet hemställt.

Slutligen har *riksantikvarieämbetet* i utlåtande i ärendet den 31 januari 1938 erinrat därom, att exteriören till »yttre kasernen» vore upptagen på den av Kungl. Maj:t den 25 januari 1935 fastställda förteckningen över sådana staten tillhöriga byggnader av kulturhistoriskt värde, vilka icke finge förändras utan Kungl. Maj:ts medgivande. Därest dispositionsrätten till nämnda byggnad på viss tid upplättes till Marstrands stad, förutsattes därför att staden icke utan Kungl. Maj:ts medgivande företoge förändringar av byggnadens exteriör.

Departementschefen har för egen del anfört följande:

Av den lämnade redogörelsen lär framgå, att Marstrands stad icke fått vidkännas några mera avsevärda ekonomiska uppoffringar för ordnandet av skeppsgossekårens förläggning till staden. De förpliktelser, som staden på sin tid åtog sig för genomförande av 1928 års riksdagsbeslut i fråga om en skeppsgossekårens fortsatta förläggning till staden, hava — på ett betydelselöst undantag när — till följd av förlägningsfrågans sedermera ändrade läge icke behövt fullföljas. Emellertid torde vissa billighetsskäl få anses tala för att staden och dess invånare erhålla någon kompensation för de olägenheter av ekonomisk art, som skeppsgossekårens indragning onekligen medför för dem. På sätt fortifikationsstyrelsen anfört kan den minskning i skatteintäkter för staden, som därav blivit en följd, uppskattas till ett kapitaliserat belopp av omkring 400,000 kronor. Vidare innebär naturligen kårens upphörande ett icke oväsentligt avbräck i det lilla samhällets kommersiella liv. Som särskilt skäl för att staten träder emellan lär ock kunna åberopas den omständigheten, att skeppsgossekårens förlägningsfråga under en lång tidsperiod från statens sida hållits svävande, under det staden ensidigt varit bunden vid åtagna förpliktelser av vittgående ekonomisk natur.

Vad då till en början beträffar stadens hemställan om utförande på statens bekostnad av en ny vattenledningsanläggning vill jag erinra därom, att nämnda fråga redan erhållit sin lösning i och med att Kungl. Maj:t genom beslut den 12 november 1937 på vissa angivna villkor beviljat Marstrands stad statsbidrag med 90 procent av styrkta verkliga kostnaden för utförande såsom kommunalt beredskapsarbete av vattenledningsanläggningen i fråga, dock högst 198,000 kronor, vilket statsbidrag staden enligt ett den 1 december 1937 till socialdepartementet inkommet bevis beslutat mottaga.

Vidkommande därefter stadens hemställan om att utan vederlag få å sig överlätas äganderätten till den kronan tillhöriga fastigheten nr 1 i kvarteret Fredriksborg i Marstrand, lär nämnda fastighet, som omfattar en areal av omkring 19 ar och vars tomt- och byggnadsvärde enligt fortifikationsstyrel-

sens domänofficers beräkning kan uppskattas till sammanlagt omkring 40,000 kronor, icke längre vara behöflig för försvarsväsendets räkning. Då icke heller i övrigt någon anledning lärer föreligga för kronan att i sin ägo behålla fastigheten i fråga, men densamma å andra sidan väntas komma att få stor betydelse för ordnandet av Marstrands badortsfråga och sålunda utgör ett lämpligt kompensationsobjekt i förevarande avseende, anser jag mig böra tillstyrka, att fastigheten utan ersättning med äganderätt överlämnas till staden, dock på villkor att med fånet förenade kostnader gäldas av staden.

Vad slutligen angår stadens hemställan om dispositionsrätt till den s. k. yttre kasernen inom Karlstens fästning för användande till skollokaler, synes intet vara att erinra däremot. Byggnaden torde nämligen icke längre erfordras för något statligt ändamål och en uthyrning av densamma till enskilda personer förutsätter utförande av vidlyftiga omändringsarbeten. Upplåtelsen, vilken såsom ingående i kompensationsuppgörelsen torde böra äga rum utan ersättning, synes emellertid icke böra ske för all framtid utan för en begränsad tidsperiod av till en början tio år med rätt till förlängning för lika långa tidsperioder, därest icke uppsägning sker senast ett år före en periods utgång. I likhet med riksantikvarieämbetet förutsätter jag, att staden icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande företaga förändringar av byggnadens exteriör.

Utskottet.

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må medgiva,

a) att fastigheten nr 1 i kvarteret Fredriksborg i Marstrand må utan ersättning överlämnas till Marstrands stad på villkor, att staden vidkännes samtliga med fånet förenade kostnader,

b) att till Marstrands stad må i enlighet med i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 25 februari 1938 angivna grunder upplåtas dispositionsrätt till den s. k. yttre kasernen inom Karlstens fästning.

Stockholm den 24 mars 1938.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Närvarande: se under utlåtandet nr 79.